УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Београд, 25.09.2014.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и органкојијеименоваокомисију:
Наставно-научновећеФилолошкогфакултетаУниверзитета у Београду25. јуна 2014. Одлукомбр. 1792/1

2. Саставкомисијесаназнакомимена и презименасвакогчлана, звања, називуженаучнеобластизакојујеизабран у звање, датумизбора у звање и називафакултета, установе у којојјечланкомисијезапослен:

1. Александар Петровић, редовни професор, културна антропологија, 2011. Филолошки факултет Универзитета у Београду;

2. Јелена Филиповић, редовна професорка шпанског језика, хиспанистика, 2012. Филолошки факултет Универзитета у Београду;

3. Мелита Милин, научни саветик, музикологија, 2009. Музиколошки институт, САНУ.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Мирјана (Боривоје Бељић) Матовић

2. Датум рођења, општина, република: 02.09.1976. Београд, Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: Кандидаткиња нема магистарске студије, вреднован је мастер са Факултета музичке уметности Универзитета у Београду.

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: мастер – дипломирани етномузиколог

Кратка биографија: Мирјана Матовић дипломирала је 2005. године на Филолошком факултету Унивезитета у Београду, група за шпански језик и хиспанске књижевности. Године 2007. дипломирала је на Факултету музичке уметности Универзитета у Београду, одсек етномузикологија. Докторске студије уписала је 2010. године на Филолошком факултету у Београду, модул Култура.Активно се бави истраживањима српске популарне музике о чему је имала прилике да говори на међународним тематским скуповима у Толеду 2012. године (5th SELICUP –*Multidisciplinary views of popular culutre*), Стразбуру 2013. године(*Changing the tune – Popular music and politics in the XXI century - from the fall of communism to the Arab spring*), Бечу 2013. године (*International Symposium on performing science*). Од 2013. године члан је Међународне организације за проучавање популарне музике (IASPM - *International Association for the Study of Popular Music*). Ради као асистент на катедри за Уметност / област музичке и извођачке уметности на Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Новом Саду.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ДРУШТВЕНА ТЕОРИЈА ЈЕЗИКА И СТИЛСКИХ ФОРМИ ПОПУЛАРНЕ МУЗИКЕ У КОНТЕКСТУ СРПСКЕ КУЛТУРЕ КРАЈА XX ВЕКА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација *Друштвена теорија језика и стилских форми популарне музике у контексту српске културе краја XX века* састоји се од шест поглавља, на укупно180 страна. Подељена је у следеће целине: после апстракта на српском и енглеском језику и садржаја следе *Увод (1-13 стр), Појам и дефиниције културе (13-41 стр), Историјски оквир (41-48 стр), Нација и национализам (48-54 стр), Култура савремене Србије (54-86 стр), Социолингвистика музике (86-144 стр), Образовна улога музике (144-151 стр), Закључак (151-156 стр), Литература (156-160 стр)*. Свако поглавље подељено је на потпоглавља која ближе одређују мање проблемске целине којима се рад бави.

Докторска дисертација Мирјане Матовић бави се улогом музике као битним антрополошким изразомкултуре. Музикаје својеврсни исказ стања појединца и друштва, а свака промена њеног израза значи померање вредносних ставова појединца и заједнице. Проблем утицаја друштвене моћи на популарну музику у Србији, њен језик и форме представљају полазну основу овог истраживања.Проучавање популарних савремених музичких форми у Србији насталих током осамдесетих и деведесетих година XX века постављено је у контекст препознатљивог културног обрасца формираног под утицајем псеудо вредносних тежњи центара друштвене моћи. Културне форме се у том контексту појављују као резултат идеологизоване мисли која за циљ има усклађивање балканског и западног цивилизацијског матрикса. Емпиријски део рада настоји да дефинише (социо)лингвистички приступ који се односи на интегрисано проучавање музичког језика, комуникације и значења, а који би био препознатљив као једна могућа*социолингвиситика музике*.Критички приступ анализи популарног дозвољава препознавање настанка новог идеолошког обрасца популарних музичких садржаја у Србији краја XX века. Потенцијална идеологизација музичких стилова и форми може да се избегне развијањем

етичке и естетичке основе којасе темељи на јавној свести о месту музике као образовног органона, а не пуког забавног продукта. О образовној улози музике и њеном значају у контексту друштвено-културног прогреса опсежно говори закључни део рада.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У *Уводу* Мирјана Матовић је указала на постојање спреге музике и друштвених односа. Кроз дехуманизацију музике, посебно популарне, истакнут је етчки проблем у контексту друштвених промена. Такође је подвучена неопходност прилагођавања уметничких као и популарних музичких садржаја савременом изражајном мултимедијалном концепту. Без посебне евалуације садржаја постављен је нови приступ тумачењу и анализи популарних садржаја назван *социолингвистика музике.* Пратећи историјску динамику указано је на друштвено-културне промене у српској популарној музици краја XX и почетка XXI века.

У поглављу *Појам и дефиниције културе* постављен је теоријски оквир рада који потврђује своје упориште у социологији, лингвистици, филозофији, теорији уметности и антропологији. Друштвено-културне промене се посматрају кроз појавне облике популарне музике која се приказује као скуп значења и знакова који су мотивисани и усклађени са друштвено-историјском еволуцијом. Култура је представљена као део лингвистичког, односно натуралистичког становишта Чомског и Леви Строса. На основу различитих контекста у којима је култура посматрана приказан је и модел комуникације прилагођен истраживању кружења популарног садржаја у друштву. Подвучен је значај културне индустрије и популарног као робе.

Поглавље под називом *Историјски оквир* даје опис друштвено-историјско-политичке ситуације пре и после распада Југославије. Разумевање специфичног културног контекста у којем је настајала и развијала се популарна музичка мисао у Србији краја XX века није могуће без разумевања друштвено-историјске ситуације и стања у земљи која га је суштински обликовала.

У поглављу под називом *Нација и национализам* концепт нације се поставља у контекст значења које је изворно добила Француском револуцијом. Указано је на рађање и постојање нације као идеје, политичког термина и осећања припадности заједници. Истакнута је њена улога као резултат заједничеке везе грађанства и државе. Разматрана је идеја да је нација као заједница оних који живе унутар истог правног поретка утемељена на суверенитету као једном од њених основних начела. Постављен је истраживачки оквир унутар којег је проблем нације и елемената националног, националне културе и идентитета у појавним уметничким формама истражен као друштвено-политички конструктисторијски утемељен на државном суверенитету.

У поглављу *Култура савремене Србије* се кроз тумачење порука и значења праћен развој популарне музичке сцене непосредно пре и после распада Југославије. Крај 70-их и почетак 80-их година XX века обележила је снажна стваралачка енергија на пољу популарне музике. Југословенска рок сцена је на издисају и постепено уступа место музичком правцу познатом као нови талас. Пратећи потребу одржавања активности на различитим комуникативним нивоима истовремено, деведесетих се појављује правац у музици који је жанровски супротан већ познатој популарној музичкој филозофији.Турбо фолк, као нова појава на сцени постала је културна идеологија са јасним идентитетом, која је почетком последње деценије XX века доминирала реториком домаћих медија. Означавала је музички правац, поткултуру и другачију свакодневицу.

У емпиријском делу рада под називом *Социолингвистика музике* предложен је (социо)лингвистички приступ популарним музичким садржајима који се односи на интегрисано проучавање музичког језика, комуникације и значења.Предложени аналитички приступ представља основу нове независне критичке анализе дискурса популарног, чији домет проучавања обухвата све потенцијалне аспекте музичког и немузичког у уметничком изразу. Детаљно су анализиране песме ВИС Идола, једног од представника новог таласа, групе Бијело дугме са посебним освртом на стваралаштво Горана Бреговића, кантаутора Ђорђа Балашевића и најпопуларнијих представница турбо фолка представљених као модел А и модел Б. У контексту социолингвистичког тумачења попуалрног (не)музичког израза наглашена је тенденција подривања националног идентитета кроз музику, а тиме и друштвено-политичких односа у савременом српском друштву.

У последњем делу рада који носи назив *Образовна улога музике* докторанд долази до моралног закључка који се надовезује на Конфучијев концепт о блиској вези музике и државе, управљања, културног и друштвеног идентитета. Основна позиција са које је образовање доведено у везу са популарним и једнако са уметничким садржајима јесте да се образовни значај музике не састоји само у познавању и разумевању традиционалне и класичне литературе већ у прихватању и активном учествовању у њима. Формирање стабилног музичког идентитета кроз одговарајућу образовну политику, води афирмацији политичког и културног субјективитета народа.

У завршном делу рада Мирјана Матовић закључује да је култура у Србији установљена на хијерархији власти у оквиру које се рађа и развија колектива самосвест. Културна сцена популарне музике у Србији својеврсни је чин потраге за идентификацијом и потврђивањем и довољан је показатељ неуравнотежене друштвено-културне, политичке и економске ситуације у којој се ослабљена земља затекла пред великимне само културним захтевима.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији.
Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Излагања на научним скуповима (саопштења штампана у изводу):

1. Матовић, М. (2013) Jezička ideologija i popularni narodni zvuk – slučaj Srbije devedesetih godina XX veka - Савремена проучавања језика и књижевности. Зборник радова са IV научног скупа младих филолога Србије. Крагујевац. 2013. Година IV. Књига 1.569-579. ISBN 978-86-85991-50-9
2. Matović, M. (2013) Ideologijakulture zapada u srpskojpopularnojnarodnojmuzici - elementipolitikeglobalnog u turbo folku. U: Lopičić, Vesna i BiljanaMišićIlić (ur.) Jezik, književnost, vrednosti (književnaistraživanja - zbornikradova) Filozofskifakultet Niš str. 387-396.
UDK 316.75 (497.11): 81'27, ISBN 978-86-7379-279-8
3. Матовић, М. (2013) Глобализација дечијег звука. Детињство. Двоброј 3/4. Интернет издање:
http://www.komunikacija.org.rs/komunikacija/casopisi/Detinjstvo/XXXVIII_3/index_html?stdlang=fr

4. Матовић, М. La canción popular y la ideología en Serbia a fines de siglo XX. Actas de

congreso de la Sociedad Española de Estudios Lliterarios de la Cultura Popular (SELICUP): Visiones Multidisciplinares sobre la Cultura Popular. Universidad de Castilla la Mancha. Toledo. Spain. – приложена потврда за рад у штампи; Зборник излази 2014. године.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни циљ истраживања је анализа утицаја друштвене моћи на популарну музику, њен језик и форме. Политизација, унификација и свођење звука на елементе идеолошког као заједничког именитеља различитих музичких сцена у Србији, указују на културолошку улогу музике.
Резултати добијени анализом односа на друштвеној вертикали у културној индустрији, могу да понуде ново и другачије тумачење популарне музичке сцене деведесетих година у Србији. Избегавајући искључиво негативно аргументовану конотацију тада популарног звука, у раду су оцртани принципи који се односе на културолошке узроке и друштвене последице музичких појава. Интердисциплинарним приступом проблему показано је да границе између музичког и не музичког садржаја показују значајну флуидност те их је, у тренутку када се музика претвори у начин живота, веома тешко разлучити.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија сматра да је кандидаткиња Мирјана Матовић у својој дисертацији *Друштвена теорија језика и стилских форми популарне музике у контексту српске културе краја XX века* коректно остварила циљеве научног истраживања постављене у одобреној пријави дисертације, да је успешно обрадила ову сложену и недовољно истражену тему и да рад представља утемељено и изворно научно дело.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија је сагласна да су испуњени сви услови да се рад Мирјане Матовић *Друштвена теорија језика и стилских форми популарне музике у контексту српске културе краја XX века* прихвати као докторска дисертација и предлаже да Мирјана Матовић приступи усменој одбрани дисертације, након што извештај Комисије буде прихваћен од стране Наставно-научног већа Филолошког факултета и Већа друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____

проф. др Александар Петровић, редовни професор,
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

проф. др Јелена Филиповић, редовна професорка,
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

др Мелита Милин, научни саветник, Музиколошки
институт, САНУ